

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 30. kesäkuuta 2022
(OR. en)

10878/22

GAF 12
FIN 738

SAATE

Lähtettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	30. kesäkuuta 2022
Vastaanottaja:	Neuvoston pääsihteeristö
Kom:n asiak. nro:	COM(2022) 318 final
Asia:	Komission kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan keskuspankille euron suojaamista rahenväärennykseltä koskevan Perikles IV ohjelman täytäntöönpanosta ja tuloksista vuonna 2021

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2022) 318 final.

Liite: COM(2022) 318 final

Bryssel 30.6.2022
COM(2022) 318 final

KOMISSION KERTOMUS

**EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN
KESKUSPANKILLE**

**euron suojaamista rahanväärennykseltä koskevan Perikles IV -ohjelman
täytäntöönpanosta ja tuloksista vuonna 2021**

KOMISSION KERTOMUS

EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN KESKUSPANKILLE

euron suojaamista rahanväärennykseltä koskevan Perikles IV -ohjelman täytäntöönpanosta ja tuloksista vuonna 2021

1. Yleistä

Perikles IV -ohjelma (jäljempänä 'ohjelma') on tietojenvaihtoa, avunantoa ja koulutusta koskeva toimintaohjelma euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä. Se korvaa Perikles 2020 -ohjelman, joka oli käytössä vuosina 2013–2020, ja Perikles-ohjelman, joka oli käytössä vuosina 2002–2013. Ohjelma perustettiin **20 päivänä toukokuuta 2021 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/840¹**. Sen soveltaminen ulotettiin muihin kuin osallistuviin jäsenvaltioihin **21 päivänä syyskuuta 2021 annetulla neuvoston asetuksella (EU) 2021/1696²**. Asetuksessa (EU) 2021/840 vahvistetaan ohjelman jatkuvan 31 päivään joulukuuta 2027 asti. **Asetuksen 12 artiklan 3 kohdassa** edellytetään, että komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittaiset tiedot ohjelman tuloksista. Tällä vuosikertomuksella vastataan kyseiseen vaatimukseen vuoden 2021 osalta. Kertomuksessa annetaan tietoja Perikles IV -ohjelman sitoumuksista ja sen täytäntöönpanosta vuonna 2021 sekä niistä vuonna 2021 toteutetuista toimista, joihin sidottiin varoja edellisen ohjelmakauden aikana.

2. Vuoden 2021 työohjelman mukaiset sitoumukset

Ohjelman täytäntöönpanoa varten vuoden 2021 talousarvioksi vahvistettiin 834 082 euroa, ja se rahoitettiin Euroopan unionin vuoden 2021 yleisen talousarvion budjettikohdasta 06 03 01 00. Vuonna 2021 varoja sidottiin yhteensä 834 082 euroa, mikä vastaa 100 prosenttia tästä kokonaistalousarviosta. Ohjelma pannaan täytäntöön käyttäen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten yhteisrahoittamia toimia (avustuksia) ja komission suoraan järjestämiä komission toimia. Vuonna 2021 komission toimille osoitetuista määrärahoista siirrettiin 140 106,70 euroa avustusmäärärahoihin jäsenvaltioiden toimien toteutuksen tukemiseksi.

Ohjelman täytäntöönpano kuvastaa jäsenvaltioiden ja komission sitoutumista euron suojaamiseen väärentämiseltä. Euroväärennösten torjunnan asiantuntijaryhmässä käytyjen, monivuotista strategiaa koskevien keskustelujen ansiosta kokonaistalousarviosta pystyttiin vuonna 2021 sitomaan 100 prosenttia. Ohjelmasta sitouduttiin rahoittamaan yhteensä yhdeksää hanketta³. Jäsenvaltioiden toimivaltaisilta viranomaisilta peräisin olevista avustushakemuksista hyväksyttiin viisi. Lisäksi rahoitettiin neljä komission toimea, joista

¹Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/840, annettu 20 päivänä toukokuuta 2021, tietojenvaihto-, avunanto- ja koulutusohjelman perustamisesta euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä kaudeksi 2021–2027 (Perikles IV -ohjelma) ja asetuksen (EU) N:o 331/2014 kumoamisesta.

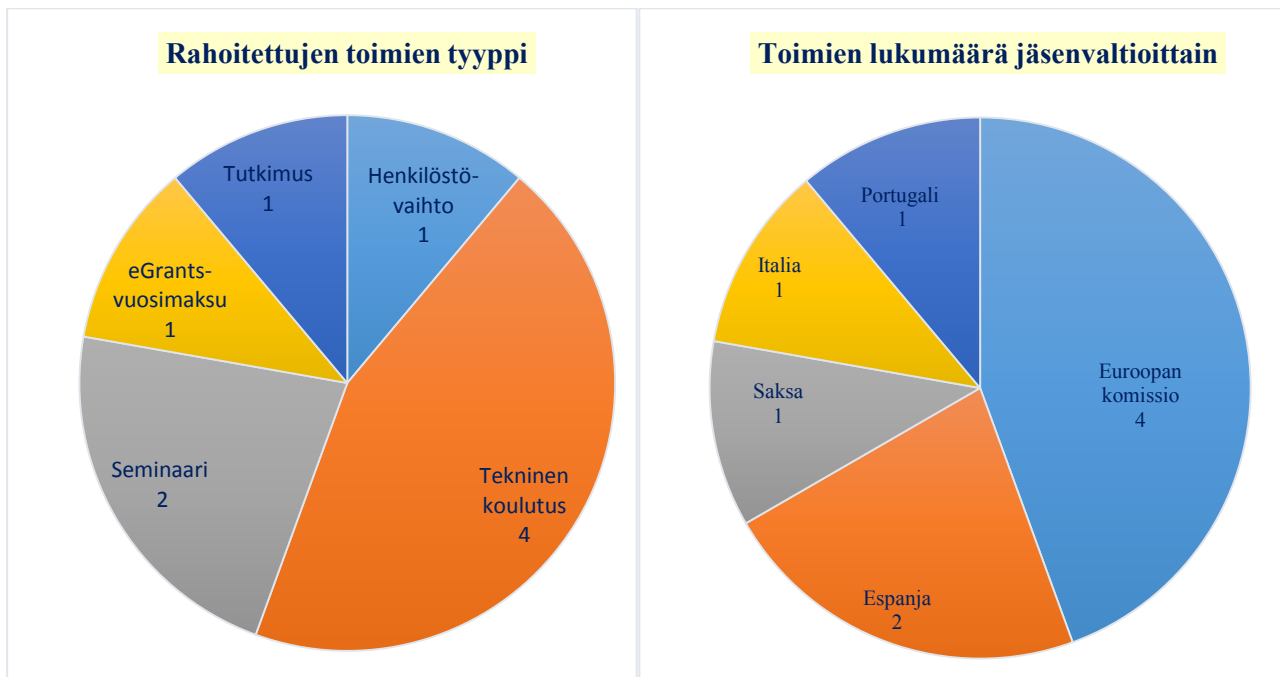
²Neuvoston asetus (EU) 2021/1696, annettu 21 päivänä syyskuuta 2021, tietojenvaihtoa, avunantoa ja koulutusta koskevan toimintaohjelman perustamisesta euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä kaudeksi 2021–2027 (Perikles IV -ohjelma) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/840 soveltamisen ulottamisesta muihin kuin osallistuviin jäsenvaltioihin.

³Kattava yleiskatsaus Perikles-toimista, joihin varoja sidottiin vuonna 2021, on liitteessä I

kaksi oli luonteeltaan hallinnollisia: Perikles 2020 -ohjelman loppuarviointitutkimus ja eGrants-järjestelmän (täysin sähköinen, paperiton avustusten hallinnointijärjestelmä) käyttöön oikeuttavan vuosimaksun suorittaminen.

Komission toimet toteutettiin vuonna 2021. Kaikki avustuksilla rahoitettavat toimet taas toteutetaan joko fyysisesti alkaen vuodesta 2022 tai ne kannustetaan muuttamaan mahdollisuuksien mukaan virtuaalisiksi toimiksi covid-19-pandemiaan liittyvästä epidemiologisesta kehityksestä riippuen.

Kuvio I ja kuvio II: Rahoitettujen toimien tyyppi ja rahoitettujen toimien lukumäärä jäsenvaltioittain (toimet, joihin sidottiin varoja vuonna 2021, ks. liite I)

Huomionarvoista on, että Italia, Saksa ja Espanja eli jäsenvaltiot, joihin euron väärentäminen vaikuttaa eniten, saivat vuonna 2021 jälleen Perikles-avustuksia. Lisäksi avustuksia ohjelmasta vuonna 2021 sai Portugali. Näiden maiden toimet parantavat euron suojaa, mistä on hyötyä kaikille muillekin jäsenvaltioille.

Toimet, joihin sidottiin varoja vuonna 2021, koostuvat neljästä teknisestä koulutuksesta, kahdesta konferenssista, yhdestä henkilöstövaihdosta, yhdestä tutkimuksesta⁴ ja eGrants-järjestelmän vuosimaksusta. Toimia on määrää toteuttaa sekä EU:ssa että sen ulkopuolella riippuen täsmällisistä euron väärentämiseltä suojaamisen tarpeista. Ohjelman perustamisesta lähtien sen alueellista toimintatapaa on pyritty lujittamaan toteuttamalla toimia, joihin osallistuu väärennosten torjunnan kannalta erityisen tärkeitä maailman alueita.

3. Toimien toteutus vuonna 2021⁵

Yleiskatsaus

⁴Tutkimuksen teki toimeksisaaja vuonna 2021, ja se muodostaa perustan Perikles 2020 -ohjelman loppuarviolle.

⁵ Kattava yleiskatsaus vuonna 2021 toteutetuista Perikles-toimista on liitteessä II.

Tässä osiossa tarkastellaan kaikkien Perikles-rahoitteisten toimien toteutusta kalenterivuonna 2021. Näin ollen tarkastellaan sekä Perikles IV -ohjelman vuoden 2021 talousarviosta rahoitettujen toimien (neljän komission toimen) että aiemmista Perikles 2020 -ohjelman talousarvioista rahoitettujen toimien (kuuden avustuksen) toteutusta. Tällä korostetaan ohjelman suunnittelun jatkuvuutta ja tuodaan esille vuosittain toteutettavien toimien avulla saavutettu Perikles-ohjelman vaikuttavuus euron suojaamisessa rahanväärennykseltä.

Perikles-ohjelman täytäntöönpanoon vaikuttivat edelleen vuonna 2021 covid-19-pandemia ja siihen liittyvät lähikontaktien välttäminen ja matkustusrajoitukset. Tämän seurauksena useat fyysisesti toteutettaviksi suunnitellut toimet muutettiin digitaalisiksi toimiksi tai hybriditoimiksi, minkä avulla ohjelman täytäntöönpano säilytti tehokkuutensa.

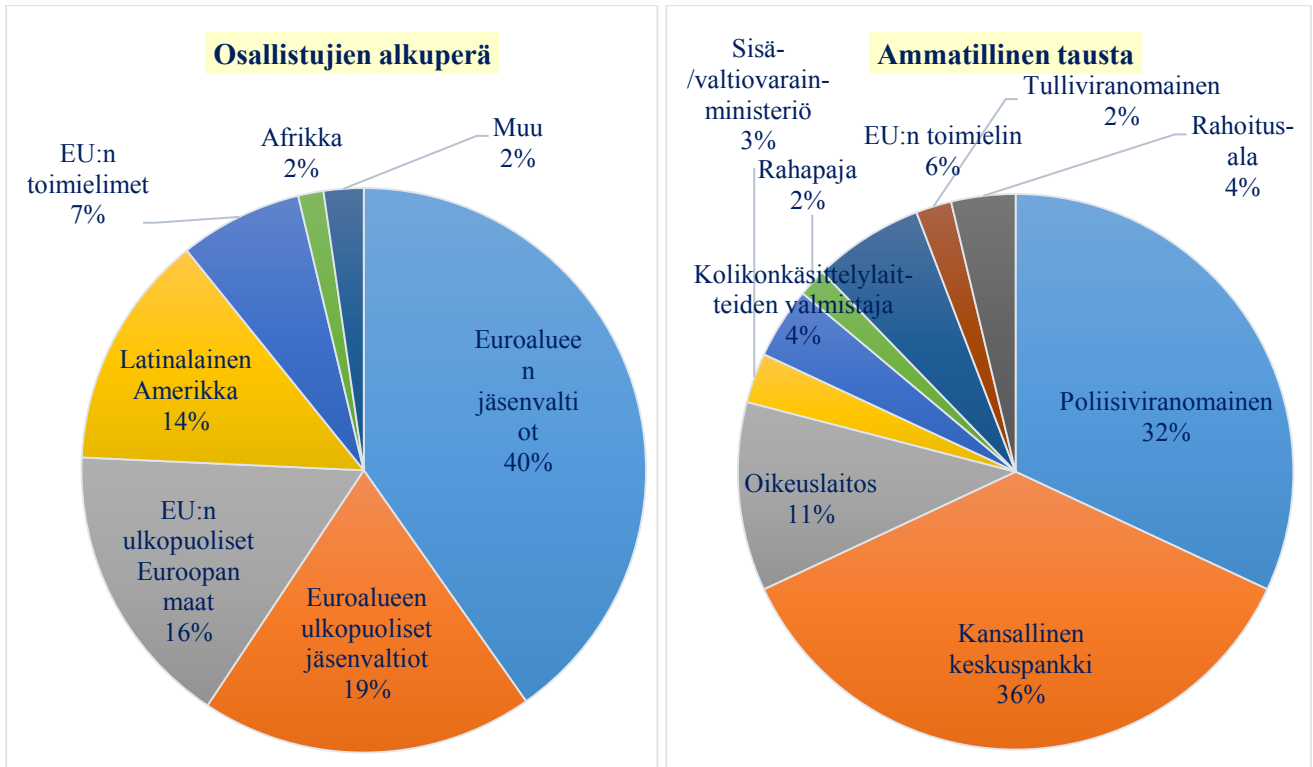
Vuonna 2021 toteutettiin seuraavat kymmenen Perikles-rahoitteista toimea:

- neljän Perikles-avustustoimen toteutus kokonaisuudessaan jäsenvaltioissa: toimet toteutettiin eri muodoissa (fyysisesti, digitaalisesti tai hybridinä) Kroatiassa, Espanjassa, Bulgariassa ja Italiassa
- kahden avustustoimen osittainen toteutus jäsenvaltioissa: toimet toteutettiin osittain hybridimuodossa (järjestetty digitaalisesti, fyysinen konferenssi järjestetään myöhemmin) Portugalissa ja Alankomaissa
- neljän komission toimen toteutus kokonaisuudessaan.

Edellä mainitut toimet koostuvat viidestä konferenssista, kahdesta teknisestä koulutuksesta, yhdestä henkilöstövaihdosta, Perikles 2020 -ohjelman loppuarviointitutkimuksesta ja eGrants-työkalun vuosimaksusta (ks. myös 2 kohta edellä). Edellä mainittuihin toimiin arvioidaan osallistuneen yhteensä 482 asiantuntijaa.

Kuvio III ja kuvio IV: Osallistujien alkuperä ja ammatillinen tausta (vuonna 2021 toteutetut toimet, ks. liite II)⁶

⁶ Kaikki tiedot koskevat sekä Perikles IV -ohjelmasta rahoitettuja toimia että Perikles 2020 -ohjelmasta rahoitettuja toimia.

Osallistujat tulevat 54 maasta. Suurin osa koulutukseen osallistuneista (75 %) on eurooppalaisia: 40 prosenttia on euroalueen jäsenvaltioista, kun taas euroalueen ulkopuolisista jäsenvaltioista tulevien osuus on kasvanut 19 prosenttiin ja EU:n ulkopuolisista Euroopan maista tulevien osuus on 16 prosenttia. Koulutukseen osallistuneista 14 prosenttia on Latinalaisesta Amerikasta. Osallistuneista 7 prosenttia on EU:n toimielinten edustajia, 2 prosenttia on Afrikasta ja Lähi-idästä sekä 2 prosenttia muilta alueilta.

Ammatillisesta taustasta voidaan todeta, että poliisivoimien henkilöstön osuus oli 32 prosenttia kaikista osallistujista. Suuri osuus johtuu siitä, että poliisiviranomaiset ovat etulinjassa euron värentämisen torjunnassa, ja poliisihenkilöstöön kuuluvat sekä rikostutkijat että tekninen henkilökunta. Ensimmäistä kertaa poliisiviranomaiset eivät edustakaan osallistujien suurinta enemmistöä Perikles-ohjelman täytäntöönpanossa. Sen sijaan muiden osallistujaryhmien osuus kokonaismäärästä on 68 prosenttia. Kansallisten keskuspankkien asiantuntijoiden osuus tästä on 36 prosenttia, joten ne muodostavat osallistujien suurimman ryhmän. Tämä johtuu siitä, että useissa vuonna 2021 toteutetuissa laajoissa toimissa keskityttiin keskuspankkien ohjelmaan osallistumiseen.

Muita merkittäviä osallistujaryhmiä olivat oikeuslaitosten jäsenet (11 %) mutta myös rahoitusalan (4 %), valtiovarain-/sisäministeriöiden (3 %), tulliviranomaisten (2 %), liikepankkien (3 %) ja rahapajojen (2 %) edustajat, mikä on osoitus osallistujien monipuolisesta ammatillisesta taustasta. Komission toimeen ”Foorumin 1210 kolmas kokous” osallistui runsaasti kolikonkäsittelylaitteiden valmistajien edustajia (4 %) jo viidettä vuotta peräkkäin, mikä osoittaa yksityisen sektorin olevan edelleen merkittävä sidosryhmä rahanväennyksen torjunnassa.

Tämän perusteella voidaan sanoa, että ohjelman täytäntöönpanossa otetaan huomioon asetuksen (EU) N:o 331/2014 mukainen ylikansallinen ja monialainen ulottuvuus erittäin monipuolisesti.

Toteutuksen pääkohdat vuonna 2021

Ohjelmassa onnistuttiin vuonna 2021 jatkamaan ja edelleen tehostamaan vahvaa alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä Kaakkois-Euroopassa ja Latinalaisessa Amerikassa:

- Vuonna 2021 toteutettiin useita Perikles-ohjelman toimia, joissa keskityttiin vahvan yhteistyön edistämiseen ja ylläpitämiseen toimivaltaisten kansallisten viranomaisten välillä Kaakkois-Euroopassa. Näihin kuuluivat Italian CCAF:n (Comando Carabinieri Antifalsificazione Monetaria) järjestämä henkilöstövaihto ja Bulgarian syyttäjänviraston järjestämä konferenssi, jossa keskityttiin oikeudellisen yhteistyön käynnistämiseen ja ylläpitämiseen Itä-Balkanin ja Mustanmeren alueen maiden (muun muassa Turkin, Moldovan ja Ukrainan) kanssa. Lisäksi Kroatian keskuspankin järjestämään neljänteen Balkanin verkoston konferenssiin kokoontui osallistujia alueen kansallisista ja kaupallisista pankeista. Konferenssi tuki osallistuvien maiden välisen ennakkovaroitusjärjestelmän toimintaa ja tietojenvaihtoa. Komissio toteutti myös digitaalisesti Pristina–Tirana -teknisen koulutuksen kolikoiden analysoinnista ja luokittelusta.
- Espanjan BIBE (Brigada de Investigación del Banco de España) järjesti Latinalaisen Amerikan maiden asiantuntijoille suunnatun koulutuksen rahanväärentämisen torjunnasta Uruguayn Montevideossa vuonna 2021. Koulutukseen osallistui viranomaisia 13:sta Latinalaisen Amerikan maasta, ja sen tavoitteena oli edistää toimenpiteitä euron suojaamiseksi Latinalaisen Amerikan maissa, joissa väärentämistä voi ilmetä. Tämä toimi tuki valuuttaväärennysten torjuntaa käsittelevien kansallisten keskustuimistojen perustamista ja toimintaa osallistuvissa maissa. Argentiina perusti tällaisen toimiston aiempien samanmuotoisten koulutusten perusteella.

4. Laadullisten ja määrällisten indikaattorien seuranta

Asetuksen (EU) 2021/840 12 artiklan 2 kohdassa säädetään, että tässä kertomuksessa olisi otettava huomioon Perikles IV -ohjelman laadulliset ja määrälliset indikaattorit. Vuotuiset tiedot näistä indikaattoreista ovat seuraavat:

1. **Havaittujen euroväärennösten lukumäärä (setelit: 347 000 vuonna 2021 / kolikot: 195 082 vuonna 2021):** Tällä indikaattorilla pyritään pitämään havaittujen euroväärennösten lukumäärä (setelit ja kolikot) hallinnassa ± 5 prosentin vaihteluvälillä verrattuna vuosien 2014–2020 keskiarvoon (671 000/174 112). Väärennettyjen kolikoiden lukumäärän ollessa lähellä raja-arvoa (± 5 % tavoitearvosta) väärennettyjen setelien määrä oli odotettua pienempi. Jälkimmäinen voi selittyä ulkoisilla tekijöillä, kuten pandemiasta johtuvien rajoitusten mahdollisilla vaikutuksilla väärennettyjen setelien liikkeeseen.
2. **Suljettujen rahanväärennyspisteiden lukumäärä (11 vuonna 2021):** Tavoitteena on pitää suljettujen rahanväärennyspisteiden lukumäärä hallinnassa ± 10 prosentissa verrattuna vuoden 2019 lukumäärään (22). Suljettujen rahanväärennyspisteiden lukumäärä vuonna 2021 oli odotettua pienempi. Tämä voi selittyä ulkoisilla tekijöillä, kuten pandemiasta johtuvien rajoitusten mahdollisilla vaikutuksilla toimintaan.
3. **Ohjelmaan hakeneiden yksittäisten toimivaltaisten viranomaisten lukumäärä (viisi vuonna 2021):** Tällä indikaattorilla pyritään mittaamaan toimivaltaisten viranomaisten kiinnostusta ohjelmaan. Vuoden 2024 välitavoitteeksi asetettiin 12 ja

vuoden 2027 päätavoitteeksi 24. Se, että yksittäisten hakijoiden määrä saavutti ensimmäisenä vuonna lähes 50 prosenttia vuoden 2024 välitavoitteesta, vastaa odotuksia ja kuvastaa sitä, että kyseessä on uuden ohjelman ensimmäinen vuosi.

4. **Ohjelmasta rahoitettuihin toimiin osallistuneiden tyytyväisyysaste (98,4 % vuonna 2021):** Tällä indikaattorilla mitataan koulutusten laatua niihin osallistuneiden arvion pohjalta. Tavoitteeksi asetettiin 75 prosenttia. Positiivisen palautteen prosenttiosuus on korkeampi kuin asetettu tavoite.
5. **Aikaisempiin Perikles-toimiin jo osallistuneilta saatu palaute siitä, miten ohjelma on vaikuttanut niiden toimiin euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä (95,83 % vuonna 2021):** Tällä indikaattorilla mitataan ohjelman toimien kestävyyttä. Tavoitteeksi asetettiin 75 prosenttia. Positiivisen palautteen prosenttiosuus on korkeampi kuin asetettu tavoite.

5. Päätelmät ja jatkotoimet

Perikles IV -ohjelma on edeltäjänsä tavoin edelleen tärkeä ja tehokas väline rahanväärentämisen torjunnassa. Ohjelman välityksellä tuetaan tutkimuksia, pidetään yllä ja kehitetään yhteistyötä ja vaihdetaan parhaita käytäntöjä kaikkien niiden toimijoiden keskuudessa, jotka osallistuvat euron suojaamiseen väärentämiseltä. Tämän vahvistaa myös se, että vuonna 2021 sen kokonaistalousarviosta sidottiin 100 prosenttia, mikä kertoo jäsenvaltioiden kiinnostuksesta ohjelmaa kohtaan.

Komissio toimittaa aina ohjelmasta tuettujen toimien tulokset euroväärennösten torjunnan asiantuntijaryhmälle. Vuonna 2021 järjestettiin kolme asiantuntijaryhmän kokousta. Koska ohjelmassa keskitytään yksinomaan tietyn järjestäytyneen rikollisuuden muodon eli euron väärentämisen ehkäisemiseen ja torjumiseen, se on hyvin yhdenmukainen muiden asiaan liittyvien unionin tason ohjelmien ja toimien kanssa ja täydentää niitä. Ohjelma on selvästi yhdenmukainen naapuruuspolitiikan ja laajentumisneuvottelujen pääosaston *teknisen avun ohjelman (TAIEX)* kanssa. Teknisen avun ohjelmaa käytetään useimmiten liittymisneuvottelujen tukena, ja muuttoliike- ja sisäasioiden pääosaston sisäisen turvallisuuden rahaston poliisiyhteistyötä koskevan osion⁷ kanssa, joka kattaa rikosten ehkäisyn ja torjunnan yleisellä tasolla. Koska rahan väärentäminen on otettu yhdeksi EMPACTin⁸ operatiivisen toimintasuunnitelman painopisteistä, komissio koordinoi toimintaansa tiiviisti EMPACT-vastuutahon kanssa, jotta nämä kaksi rahoituslähdettä täydentäisivät toisiaan mahdollisimman laajasti.

Komissio viimeistelee parhaillaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle annettavaa kertomusta vuoden 2020 ohjelman loppuarvioinnista asetuksen (EU) N:o 331/2014 13 artiklan 6 kohdan mukaisesti.

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 513/2014, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, poliisiyhteistyön, rikollisuuden ehkäisemisen ja torjumisen sekä kriisinhallinnan rahoitusvälineen perustamisesta osana sisäisen turvallisuuden rahastoa ja neuvoston päätöksen 2007/125/YOS kumoamisesta (EUVL L 150, 20.5.2014, s. 93).

⁸ Euroopan monialainen rikosuhkien torjuntafoorumi EMPACT on EU:n jäsenvaltioiden turvallisuusaloite, jonka puitteissa määritellään ja priorisoidaan järjestäytyneen ja vakavan kansainvälisen rikollisuuden aiheuttamat uhat ja puututaan niihin. EMPACTista tuli vuonna 2021 pysyvä väline järjestäytyneitä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevan EU:n toimintapoliittisen syklin pysyvistä jatkamisesta annettujen neuvoston päätelmien myötä. Bulgaria on teollis- ja tekijänoikeusrikoksia sekä tavaroiden ja valuuttojen väärentämistä koskevan EMPACT-painopisteen liikkeellepaneva jäsenvaltio.

Ohjelman täytäntöönpanon tulosten ja euroväärennösten torjunnan asiantuntijaryhmän keskustelujen kohteena olevien uusien uhkien jatkuvan analyysin pohjalta vuoden 2022 painopisteet ovat seuraavat⁹:

- sellaisten toimien tukeminen, joiden tarkoituksena on parantaa väärennösten tuotannosta ja jakelusta erityisesti kärsivien jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä
- niiden kolmansien maiden viranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön edistäminen, joissa on epäilyjä tai näyttöä väärennettyjen eurojen tuotannosta
- tehokkaan kehyksen ylläpitäminen euron suojaamiseksi Kaakkois-Euroopassa
- ajankohtaiset kysymykset:
 - väärennösten ja korkealaatuisten komponenttien jakelu pimeässä verkossa sekä verkossa saatavilla olevat rekvisiitaksi tarkoitetut ”elokuvasetelit” (*movie money* ja *prop copy*)
 - eurokolikot: eurometallirahojen aitouden tarkistamisesta ja kiertoon kelpaamattomien eurometallirahojen käsittelystä annetun asetuksen (EU) N:o 1210/2010 täytäntöönpano sekä eurokolikoiden turvaominaisuudet
 - tuki kansallisten keskustoimistojen perustamiseen ja niiden toiminnan vahvistamiseen.

⁹ Vuoden 2021 ohjelman painopisteet ovat olennainen osa vuotuista työohjelmaa, joka on liitetty Perikles IV -ohjelman rahoituksesta ja vuotuisen työohjelman hyväksymisestä vuodeksi 2022 28 päivänä tammikuuta 2022 annettuun komission päätökseen (C(2022) 406 final).